

DR. THALER'A KÖTÜ HABER: BİRLEŞİK KRALLIK TEMYİZ MAHKEMESİ DABUS DAVASINDA YAPAY ZEKANIN BULUŞÇU OLAMAYACAĞI VE BULUŞÇUNUN GERÇEK KİŞİ OLMASI GEREKTİĞİ YÖNÜNDE SON NOKTAYI KOYDU

Davanın Öncesi ve İlk Derece Aşamaları:

Dr. Stephen Thaler ("Dr. Thaler") tarafından icat edilen ve geliştirilen Dabus adlı yapay zeka sisteminin, buluş sahibi olup olmayacağına ilişkin Birleşik Krallık ilk derece ve yüksek mahkemelerinin kararına en son 21 Kasım 2021'de burada değinmiştik. <https://iprgezgini.org/2021/11/17/birlesik-krallik-yuksekk-mahkemesinden-dabus-karari-yapay-zeka-bulus-sahibi-olarak-kabul-edilemez/>

Yaklaşık iki sene sonra, bu defa, Birleşik Krallık temyiz mahkemesinin ("**Temyiz Mahkemesi**") aynı yöndeki kararına değineceğiz. Zira 20 Aralık 2023 günü Temyiz Mahkemesi kararı da yayınlanmış olup, karar yine Dr. Thaler için kötü haberler içeriyor.

Geçmişe gidip, hatırlamak gerekirse şöyle özetleyebiliriz:

Dabus, kapsamındaki iki ayrı nöral ağ sayesinde insan müdahalesi olmadan yeni fikirler üretebilmekte ve de bu fikirleri geliştirebilen bir yapay zekâ sistemidir. Bu nöral ağlar aracılığıyla Dabus iki önemli buluşun geliştirilmesini sağlamıştır. Bunlardan ilki, mevcut örneklerine kıyasen daha kolay taşınabilir ve de ısı koruması açısından daha verimli olan "Fraktal Konteyner" isimli yemek saklama kabıdır. Diğeri ise "Neural Flame" isimli acil durum uyarı ışığıdır.

Dr. Thaler, bahsi geçen buluşların patent korumasından yararlanması için Avrupa Patent Ofisi de dâhil olmak üzere birçok yetkili otorite nezdinde, buluş sahibi olarak Dabus adlı yapay zekâ sistemini göstererek başvurularda bulunmuştur. Bu başvuruların yapıldığı ülkeler arasında Birleşik Krallık da vardır ve karar konu patent başvuruları Ekim ve Kasım 2018'de GB18116909.4 ve GB1818161.0 numaraları altında yapılmıştır.

Patent başvuruları kapsamında buluş sahibi olarak Dabus'un gösterilmiş olması birçok tartışmaya yol açmıştır; ancak 21 Eylül 2021 tarihinde Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi, bu tartışmaların gidişatına yön veren kararına imza atmış ve de yapay zekânın buluş sahibi olarak nitelendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Yüksek Mahkeme tarafından oy çokluğu ile verilen 21 Eylül 2021 tarihli karar uyarınca, bir yapay zekâ sisteminin buluş sahibi olarak kabul edilmesi mümkün olmadığına ilişkin ilk derece mahkemesinin bahsi geçen kararı onanmıştır.

"Patent başvurusunda belirtilen buluş sahibinin bir yapay zeka olduğu durumlarda, Şekli İnceleme Denetçisi buluş sahibi bilgisinin değiştirilmesini talep etmelidir. Bir yapay zekanın buluş sahibi olarak kabul edilmesi mümkün değildir çünkü bu, yasaların gerektirdiği gerçek

bir kişiyi karşılamaz. Bu koşulun sağlanmamasının sonucu, başvurunun (1977 tarihli Patent Kanunu'nun) 13(2) bölümü uyarınca geri çekilmiş sayılmasıdır.”

Söz konusu karar temyiz aşamasına taşınmıştır ve Temyiz Mahkemesi Kararı 20 Aralık 2023'te yayınlanmıştır.

BİRLEŞİK KRALLIK TEMYİZ MAHKEMESİ KARARI: YAPAY ZEKÂ BULUŞÇU OLAMAZ!

20 Aralık 2023 tarihinde, Temyiz Mahkemesi, Dr. Thaler'ın itirazlarına ilişkin nihai kararı vermiştir. Temyiz Mahkemesi de Dr. Thaler'ın temyiz başvurusunu oy birliğiyle reddetmiştir.

Söz konusu temyiz başvurusu, 1977 tarihli Patent Kanunu kapsamında yapılan, GB18116909.4 ve GB1818161.0 numaralı iki başvuruyu konu almaktadır. Başvuruların alışılmadık özelliği, ortaya koydukları icatların ve tanımladıkları şeylerin, otonom olarak hareket eden ve çalışan bir makine tarafından üretildiği söylenmesidir. Diğer bir özellik ise temyiz başvurusunda bulunan Dr. Stephen Thaler'ın, söz konusu makinenin sahibi olduğu gerekçesiyle bu başvuruları yapma ve takip etme hakkına sahip olduğunu iddia etmesidir.

Temyiz Mahkemesi, yapay zekâ tarafından üretilen buluşların patent korumasından yararlanıp yararlanmayacağı hususuna değinmeyip; sadece Patent Kanunu'nun patent alma hakkı ve patent sahibi/buluşçu olarak belirtilme hakkını düzenleyen 7 ve 13. maddelerinin nasıl yorumlanacağını ve de bahsi geçen kanun maddelerinin somut olaya nasıl uygulanması gerektiğini incelemiştir.

Temyiz Mahkemesi'nin kararında üç temel hususa dayalı bir değerlendirilme yer almaktadır. Karar kapsamında, ilk olarak, Patent Kanunu'nda yer alan “buluş sahibi” kavramının anlam ve kapsamı incelenmiştir. Bu itibarla, Temyiz Mahkemesi, bahsi geçen kanunun 7 ve 13. maddelerini yorumlamış, UKIPO kararını tamamen haklı bulmuş ve de buluş sahibinin bir gerçek kişi olması gerektiği sonucuna varmıştır. 1977 Kanunu'na göre buluşçu bir gerçek kişi olmalıdır ve Dabus hiçbir şekilde bir kişi değil, gerçek kişi bile değil ve dahi bir makinedir. Karara konu başvuruların temelini oluşturan varsayımlara göre, teknik ilerlemeleri kendi başına oluşturmuş veya üretmiştir. 1977 tarihli Patent Kanunu'nun 7. maddesi uyarınca da buluşçu olabilecek kişi bellidir ve bu kişilerden biri olmayan biri buluşçu olarak gösterilemez.

Temyiz Mahkemesi, emsal karar niteliğindeki içtihatlarla da dayanmış ve de bahsi geçen maddeler kapsamında hak sahipliği konusundaki bir uyumsuzlukta, buluş sahibinin buluş kavramını ortaya koyan gerçek kişi olduğunu açıklamıştır. Buna ek olarak, patent hakkının bir üçüncü kişiye tanınmasının sadece buluş sahibi aracılığıyla mümkün olabileceği de belirtilmiştir.

Bu itibarla Temyiz Mahkemesi Dabus'un buluş sahibi sıfatını taşımadığını, Patent Kanunu'nun 7 ve 13. maddelerinin de bu sonucu desteklediğini belirtmiştir.

Temyiz Mahkemesi tarafından incelenen bir diğer husus ise Dr. Thaler'in Dabus tarafından geliştirilen buluşlar üzerinde hak sahibi olup olmadığı sorunudur. Temyiz sürecinde Dr. Thaler DABUS'un sahibi olması sebebiyle, somut olaydaki buluşlar için başvuruda bulunma ve patent alma hakkına sahip olduğunu iddia etmiştir. Bu iddialar Temyiz Mahkemesi tarafından yine reddedilmiştir. Temyiz Mahkemesi Mahkeme, Patent Kanunu'nun 7. maddesi uyarınca başvuruda bulunma ve patent alma haklarının buluş sahibine tanındığını ve de buluş sahibinin de, yukarıda belirtildiği üzere, bir gerçek kişi olması gerektiğini belirtmiştir. Yüksek Mahkeme ayrıca buluş sahibi olmayan kişilerin de Patent Kanunu madde 7/2(b) ve madde 7/2(c) uyarınca patent koruması için başvuruda bulunabileceğini; ancak Dr. Thaler'in bu maddelerde aranan şartları taşımadığını ortaya koymuştur.

Sonuç

Dr. Thaler, uzun zamandır dünyanın pek çok ülkesinde, Dabus adına yaptığı başvurularla, yapay zeka sistemlerinin buluş yapabileceğini ve bu tür sistemlerin sahiplerinin bu buluşlar için patent başvurusu yapabileceğini ve bu patentleri alabileceğini kanıtlamaya çalışmaktadır. Bu nedenle, Birleşik Krallık Temyiz Mahkemesi kararına konu vaka da, Dr.Thaler'in bir dizi test vakasından biridir. Dr. Thaler henüz herhangi bir yargı çevresinde istediği başarıyı elde edememiştir. Yapay zeka tarafından yaratılan veya geliştirilen fikri mülkiyet haklarının hak sahipliği konusunda, tartışmalar hala devam ediyor ve yapay zekaya ilişkin son düzenlemeler ışığında devam da edecek gibi gözükmektedir. Ancak iki sene önceki yazımızdan beri, fikri mülkiyet hakkına konu yaratımcıların, "yaratıcısı" sıfatına sahip olma anlamına, hukuk sistemleri hala robotlardan değil insanlıktan yana diyebiliriz. "Robotlar bu mücadeleyi kazanacak mı?" sorusunun cevabını almak için gelişmeleri yaşayarak görmeye devam edeceğiz gibi.

Mine Güner
Partner